

Co-funded by the European Union

THE LONDON SCHOOL
OF ECONOMICS AND
POLITICAL SCIENCE

EU Kids Online

www.eukidsonline.net

Οι κίνδυνοι των νέων τεχνολογιών για τα παιδιά: ένας απολογισμός από τις χώρες της Ευρώπης

Co-funded by the European Union

EU Kids Online

Εισαγωγή

- Οι Νέες Τεχνολογίες αποτελούν πλέον μέρος της καθημερινής ζωής των παιδιών (κουλτούρα της κρεβατοκάμαρας)
- Οι κυβερνήσεις αλλά και η αγορά είναι υπό πίεση να είναι online αλλά και να μην υστερούν σε σχέση με τις εξελίξεις των NT (π.χ. Ψηφιακή Στρατηγική 2006-2013)
- Οι νέοι είναι στην εμπροσθοφυλακή των NT- στην πρόσβαση, χρήση, ευκαιρίες, και κινδύνους
- Τόσο για την ακαδημαϊκή κοινότητα όσο και για τον τομέα της χάραξης πολιτικής, οι NT αποτελούν ένα τοπίο που αλλάζει από μέρα σε μέρα (π.χ. τώρα είναι επίκαιρη η έρευνα για τα social networking sites)
- Δυο προβλήματα:
  - Ψηφιακή ανισότητα και αποκλεισμός: ζήτημα πρόσβασης, υποδομής και αλφαριθμητισμού
  - Κίνδυνοι για παιδική ασφάλεια και κοινωνική ανάπτυξη: εδώ χρειάζεται περισσότερη έρευνα

Co-funded by the European Union

EU Kids Online

EU Kids Online

- Θεματικό δίκτυο το οποίο εξετάζει την έρευνα που γίνεται στην Ευρώπη σχετικά με τους κινδύνους του διαδικτύου και των υπόλοιπων νέων τεχνολογιών για τη ασφάλεια των παιδιών
- χρηματοδοτείται από το Safer Internet plus Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (2006-9)
- 21 ερευνητικές ομάδες: Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Δανία, Εσθονία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Ισλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κύπρος, Νορβηγία, Ολλανδία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβενία, Σουηδία, Τσεχία

Co-funded by the European Union

EU Kids Online

Οι ευκαιρίες και οι κίνδυνοι συνδέονται....

- Κάνεις καινούριους φίλους- συναντάς τους online φίλους offline
- Ψάχνεις- όσο πιο πολύ ψάχνεις, τόσο πιο πιθανό είναι να συναντήσεις κατά τύχη ανεπιθύμητο περιεχόμενο
- Το να εκφράζεσαι ελεύθερα online σημαίνει ότι ‘ανεβάζεις’ φωτογραφίες/βίντεο και προσωπικές πληροφορίες
- Το να είσαι τηνέητζερ σημαίνει ότι θέλεις να ξεπεράσεις τα όρια- και αυτό γίνεται σ’ ένα (online) περιβάλλον που δεν έχει πολλούς περιορισμούς
- Οι έφηβοι δεν φοβούνται να παίρνουν ρίσκα με σεξουαλικά προκλητικές εικόνες, δικές τους ή άλλων (όπως μέσα σε SNS)
- Το ότι μοιράζονται συναισθηματικές εμπειρίες με άλλους (για λόγους κοινωνικής υποστήριξης) έχει ως αποτέλεσμα να γίνεται το ιδιωτικό, δημόσιο (με όλους τους συναφείς κινδύνους)
- Ανάγκη για έρευνα γύρω από: αυτοκτονία, ανορεξία, ναρκωτικά, αυτό-τραυματισμό

Co-funded by the European Union

EU Kids Online

Ευκαιρίες και κίνδυνοι συνδέονται...

- Όσο πιο πολλά τα online οφέλη, τόσο πιο πολλοί οι κίνδυνοι
- Όπως και με το ποδήλατο, περισσότερες δεξιότητες σημαίνουν περισσότερους, όχι λιγότερους κινδύνους
- Μέτρα για να μειωθούν οι κίνδυνοι, επιβάλλοντας περιορισμούς, περιορίζουν και τις ευκαιρίες
- Η προστασία των παιδιών πρέπει να εξισορροπείται με τα δικαιώματά τους
- Οι τηνέιτζερς εκτιμούν την online ιδιωτικότητά τους και προσπαθούν να την προστατεύουν
- Αποφεύγουν να λένε στους γονείς τους τις κακές εμπειρίες τους γιατί φοβούνται τους περιορισμούς
- Γονεακή παρέμβαση δεν είναι πάντα αποτελεσματική- τα παιδιά ξέρουν να την αποφεύγουν
- Οι γονείς αντιμετωπίζουν μια σειρά από προκλήσεις (εξειδικευμένων γνώσεων, δημοκρατικής συμπεριφοράς, ιδιωτικότητας)
- Οι γονείς εφαρμόζουν άτυπη ρύθμιση (μοιράζονται εμπειρίες, συζητούν, απαγορεύουν)

Co-funded by the European Union

EU Kids Online

UK Children Go Online

9-19 ετών, χρήση διαδικτύου τουλάχιστον μια φορά/εβδομάδα (N=1511, 2004)

- 90% μαθήματα
- 94% ψάχνουν πληροφορίες
- 72% email
- 70% παιχνίδια
- 55% instant messaging
- 55% (12+) επισκέπτονται πολιτικές σελίδες
- 46% κατεβάζουν μουσική
- 44% (12+) επαγγελ. προσανατ.
- 44% quiz
- 40% (12+) ψωνίζουν online
- 40% σελίδες hobbies
- 34% φτιάχνουν website
- 26% (12+) ειδήσεις
- 28% σπορ
- 25% (12+) αναζητούν συμβουλές
- 23% πληροφ για computers/internet
- 22% ψήφισαν για κάτι online
- 21% chat
- 17% έστειλαν φωτο ή ιστορίες
- 10% πορνογραφικές σελίδες, επίτηδες

Co-funded by the European Union

EU Kids Online

Social networking, η τελευταία μόδα

- Διεθνώς, το 12% της επισκεψιμότητας του MySpace και το 14% του Facebook αποτελείται από παιδιά 12-17 ετών
- Στις ΗΠΑ, 6.6 εκ. μοναδικοί χρήστες ηλικίας 12-17 επισκέφτηκαν το MySpace τον Αύγουστο 2006
- Στην Ευρώπη, 32% των νέων 16-24 που βρίσκονται online χρησιμοποιούν social networking sites τουλάχιστον κάθε μήνα (2007)
- Στις ΗΠΑ, οι νέοι 13-18 έχουν κατά μέσο όρο 75 'φίλους' σε SNS, 52 σε IM, και 38 επαφές στο κινητό τους
- Σύμφωνα με το Pew/Internet 2007: 55% των online τηνέιτζερς έχουν SNS προφίλ, συνδυάζοντας αληθινές και ψεύτικες πληροφορίες για το άτομό τους. Σκοπός: να κρατήσουν επαφή με φίλους τους (91%) και να γνωρίσουν καινούριους (49%)
- Αυξανόμενος όγκος έρευνας σε Ευρωπαϊκό επίπεδο: οι ευκαιρίες ευπρόσδεκτες, αλλά μαζί με αυτές έρχονται και ανεπιθύμητοι κίνδυνοι

Co-funded by the European Union

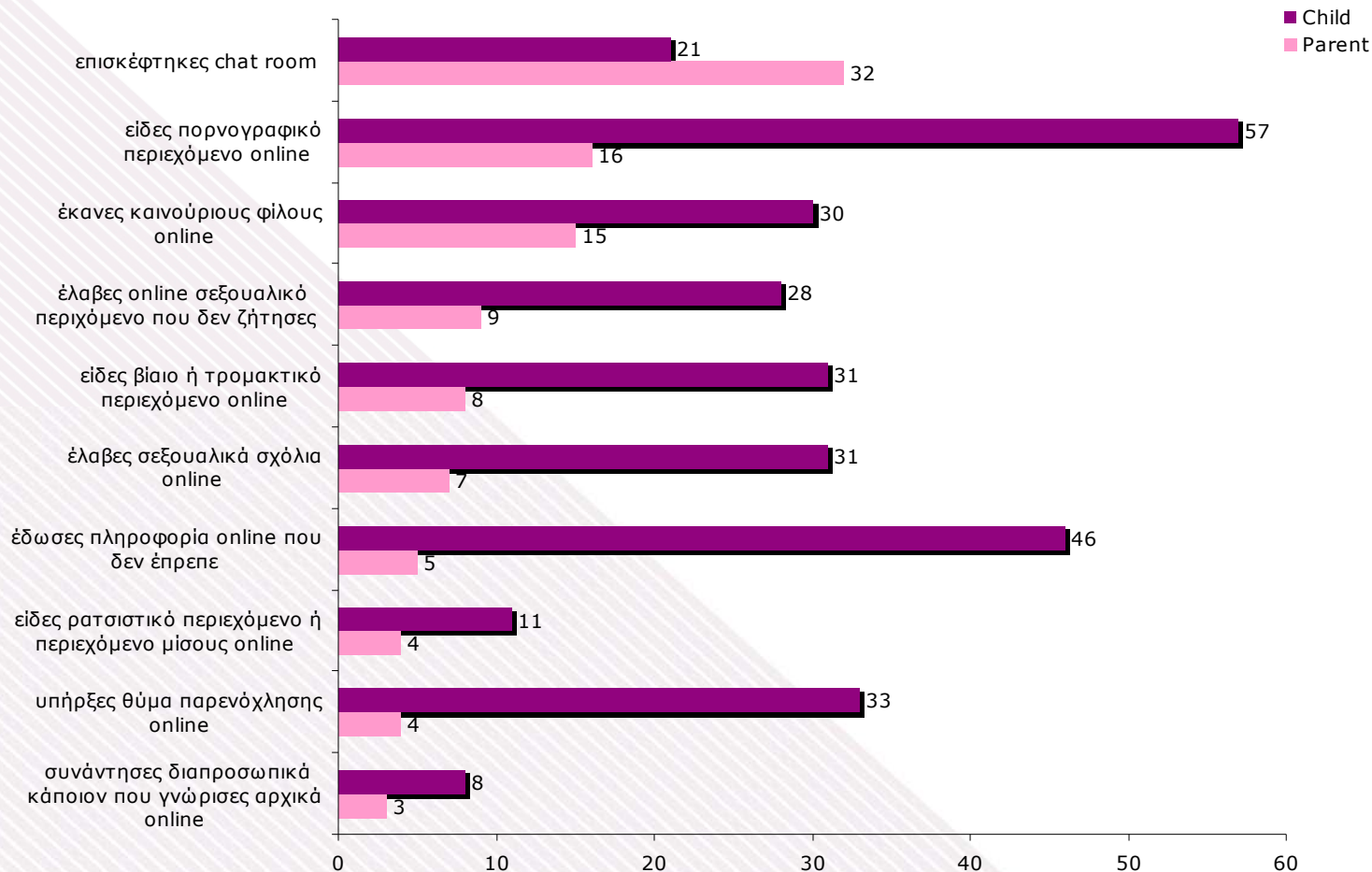
EU Kids Online

UK Children Go Online

Έχεις/έχει το παιδί σας κάνει κάτι από τα παρακάτω στο διαδίκτυο?

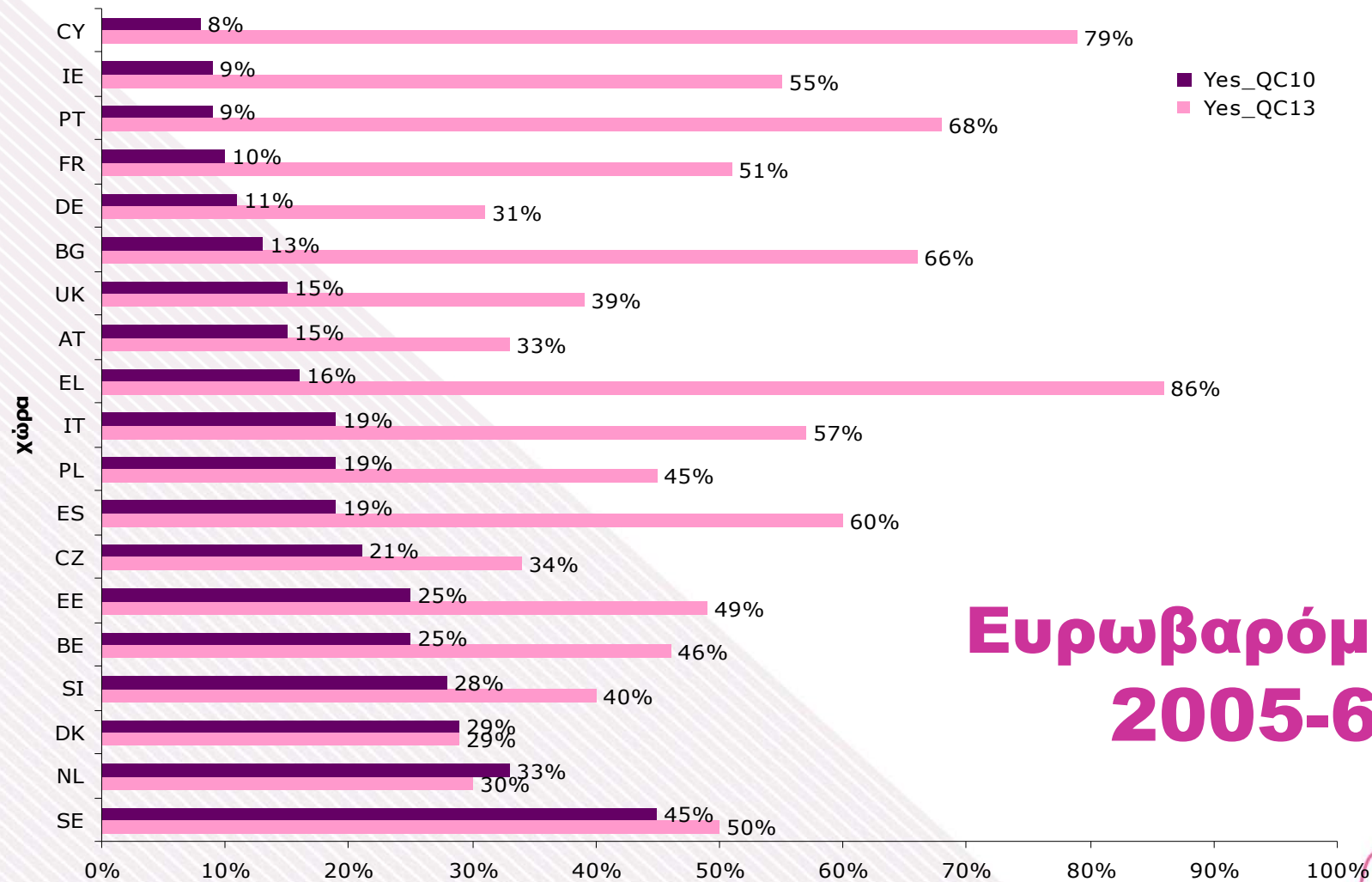
Co-funded by the European Union

EU Kids Online

QC10 Πιστεύετε ότι το παιδί σας έχει συναντήσει βλαβερό ή παράνομο περιεχόμενο στο διαδίκτυο?
 QC13 Νομίζετε ότι χρειάζεστε περισσότερη ενημέρωση για το πώς να προστατέψετε το παιδί σας από βλαβερό ή παράνομο περιεχόμενο?

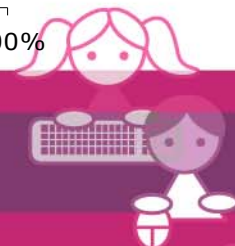
**Ευρωβαρόμετρο
2005-6**

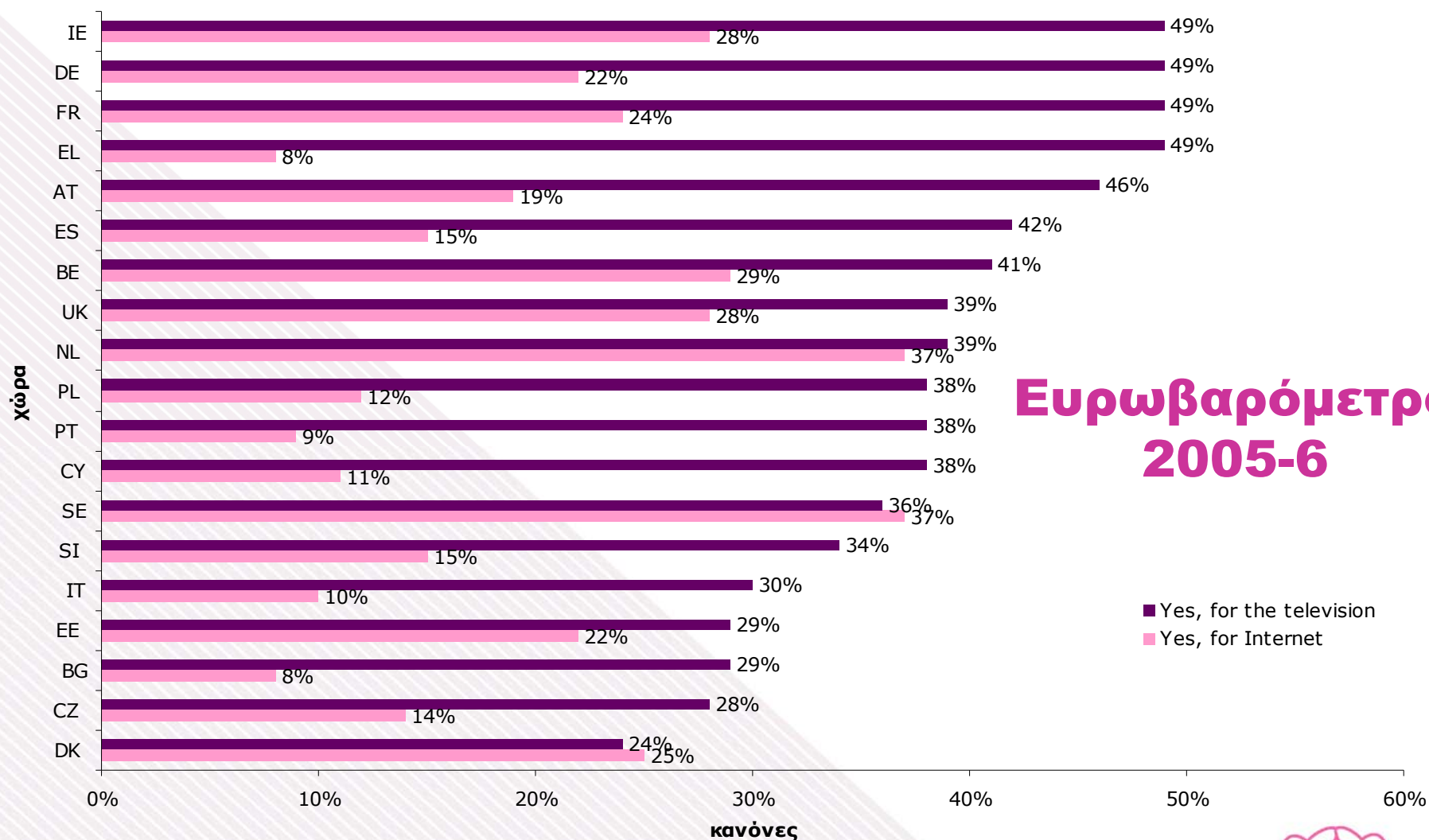
Co-funded by the European Union

EU Kids Online

Qc8 έχετε θέσει κάποιους κανόνες χρήσης για τηλεόραση ή διαδίκτυο στο παιδί σας, στο σπίτι ή αλλού?

**Ευρωβαρόμετρο
2005-6**

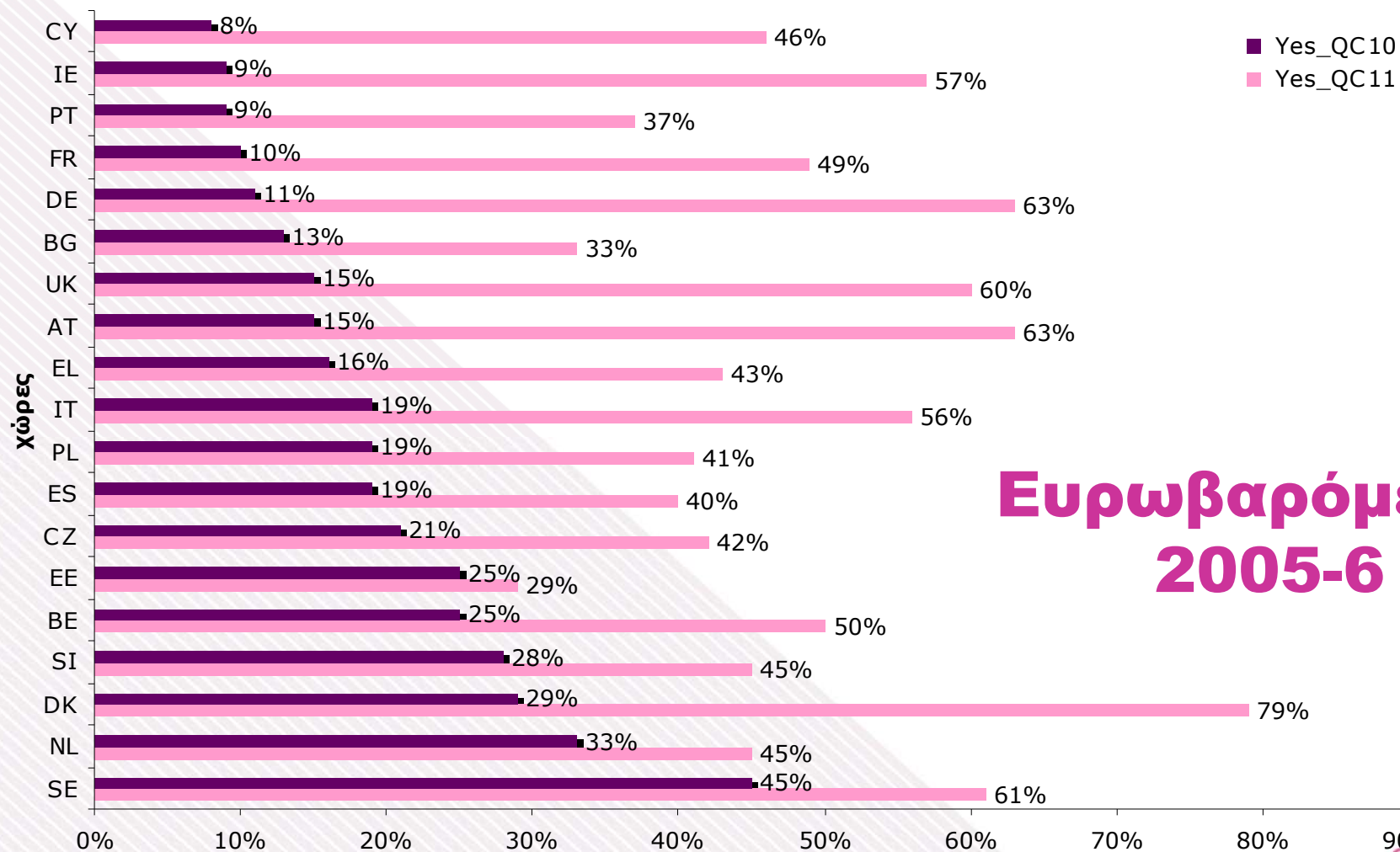
Co-funded by the European Union

EU Kids Online

QC10 Πιστεύετε ότι το παιδί σας έχει ποτέ συναντήσει βλαβερό ή παράνομο περιεχόμενο στο ίντερνετ?
 QC11 Ξέρετε σε ποιόν ή που μπορείτε να αναφέρετε το παράνομο περιεχόμενο στο ίντερνετ?

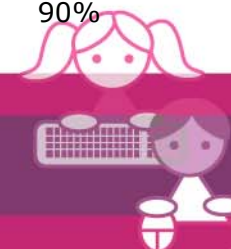
**Ευρωβαρόμετρο
2005-6**

Co-funded by the European Union

EU Kids Online

Τάσεις στο χρόνο-ΗΠΑ

Online Victimization of Youth (2006 survey of 10-17 year olds, N=1500, National Center for Missing and Exploited Children, USA) – update on 2000 survey

- Αυξήθηκε η έκθεση σε σεξουαλικό περιεχόμενο (34% vs. 25%) and της κακοποίησης online (9% vs. 6%)
- Ενώ μειώθηκαν οι ανεπιθύμητες σεξουαλικές προσεγγίσεις (13% vs. 19%)
- Από 4% ζητήθηκαν γυμνές/σεξουαλικού περιεχομένου φωτογραφίες τους
- Τα ανεπιθύμητα αιτήματα από γνωστούς (και όχι από αγνώστους) αυξάνονται
- Κάποιες online συμπεριφορές (αγενή σχόλια, να φέρνεις σε άσχημη θέση τους άλλους, να γνωρίζεις καινούριους ανθρώπους, να μιλάς για σεξ online με ξένους) → αυξημένο κίνδυνο online θυματοποίησης

Co-funded by the European Union

EU Kids Online

SAFT (Safety Awareness Facts and Tools) – 5 χώρες

Εθνικές έρευνες σε παιδιά 9-16 ετών (N=4700) και τους γονείς τους (N=3200) σε
Νορβηγία, Σουηδία, Δανία, Ιρλανδία, Ισλανδία (2003)

- 1 στα 3 παιδιά έλαβαν σεξουαλικά σχόλια online
- 14% έχουν συναντήσει offline κάποιον που γνώρισαν online (12% Ιρλανδία, 17% Νορβηγία, 26% Σουηδία)
  - Από αυτούς, 16% ισχυρίστηκαν ότι ήταν παιδιά για να αποδειχτούν ..ενήλικες
- 25% επισκέφτηκαν απεχθείς ιστοσελίδες (hateful sites) – 19% από αυτά αναστατώθηκαν
- 10% έχουν στείλει σχόλια μίσους
- 46% έχουν επισκεφτεί σελίδες πορνογραφικού περιεχομένου:
  - μεταξύ 35% (Ιρλανδία) and 49% (Ισλανδία) κατά λάθος
  - μεταξύ 22% (Ιρλανδία) and 29% (Ισλανδία) επίτηδες
  - Μόνο 21% από τους γονείς είπαν ότι το παιδί τους έχει δει online porn

SAFT – Safety Awareness Fact and Tools. (2003). *Children's study – investigating online behaviour. Executive Summary*. May

Co-funded by the European Union

EU Kids Online

Ολλανδία

ICTS - Εθνική έρευνα 1561 εφήβων (13-18) και 1080 γονέων (2005-6)

- 46% των εφήβων έχουν δει εικόνες σεξ online, 39% έχουν δει βίαιες εικόνες, τα κορίτσια αναστατώθηκαν περισσότερο από αγόρια
- 46% ενοχλήθηκαν από σχόλια σε chat ή MSN Messenger
- Έφηβοι ενοχλούνται περισσότερο από διαφημίσεις, spam
- 67% των εφήβων πιστεύουν ότι οι νέοι δίνουν πολύ εύκολα προσωπικές πληροφορίες online
- 1 στους 3 πιστεύουν ότι πολλοί έφηβοι παρενοχλούνται από MSN Messenger
- 57% των γονέων έχουν συμβουλέψει με τα παιδιά τους σχετικά με το να δίνουν προσωπικές πληροφορίες online
- Οι περισσότεροι δεν τα έχουν συμβουλέψει για μη αξιόπιστο ή ανεπιθύμητο περιεχόμενο
- Οι περισσότεροι συζητούν συστηματικά με το παιδί τους για την χρήση του ίντερνετ που κάνει
- 1 στους 5 υπολογιστές έχει εγκατεστημένο φίλτρο. Λίγοι γονείς ελέγχουν τον υπολογιστή μετά τη χρήση από το παιδί τους

Marion Duimel and Jos de Haan (2006) Nieuwe Links in het gezin: de digitale leefwereld van tieners en de rol van hun ouders (New links in the family: the digital world of teenagers and the role of their parents) Den Haag: SCP.

Co-funded by the European Union

EU Kids Online

Mediappro 2005

Εθνικές έρευνες και συνεντεύξεις με παιδιά 12-18 ετών σε 9 χώρες

- Βέλγιο – έφηβοι δεν αναζητούν ιδιαίτερα την περιπέτεια online, έχουν συναντήσει λίγους κινδύνους
- Δανία – μερική γνώση των online κινδύνων. Γονείς ιδιαίτερα ανεκτικοί
- Εσθονία – οι μισοί έχουν δώσει προσωπικές πληροφορίες- γονείς ασκούν λίγο έλεγχο
- Γαλλία – περισσότεροι προσεχτικοί και λογικοί online. Περιορισμένος γονεακός έλεγχος
- Ελλάδα – έφηβοι δεν γνωρίζουν πολλά για τους online κινδύνους
- Ιταλία– ανησυχία κυρίως για ιούς, περιορισμένος γονεακός έλεγχος
- Πολωνία – περιορισμένη γνώση των online κινδύνων, περιορισμένος γονεακός έλεγχος
- Πορτογαλία – περιορισμένη γνώση των online κινδύνων, περιορισμένος γονεακός έλεγχος, αλλά μεγαλύτερη ανησυχία
- ΗΒ – λίγες αρνητικές online εμπειρίες, υψηλή γνώση των κινδύνων

Mediappro (2006) *MEDIAPPRO: A European Research Project for the Appropriation of New Media by Youth*. See <http://www.mediappro.org/publications/finalreport.pdf>,

Co-funded by the European Union

EU Kids Online

Ευρωβαρόμετρο 2007

(αγόρια, κορίτσια 9-10, και 12-14) σε 29 χώρες

- Τα παιδιά έχουν δική τους ιεράρχηση κινδύνων για διαδίκτυο και κινητά:
  - Διαδίκτυο: πιο επικίνδυνο = πιθανότητα επαφής με άγνωστους ενήλικες
κατόπιν: οτιδήποτε θα επηρέαζε τον υπολογιστή
  - κινητά: α. κίνδυνοι παρενόχλησης και β. κίνδυνοι από κοστοβόρες χρήσεις
- Τα παιδιά υποεκτιμούν κάποιους κινδύνους:
  - Πιθανότητα λανθασμένης πληροφορίας
  - Πιθανότητα σοκαριστικού περιεχομένου
  - Πιθανότητα επικίνδυνων επαφών
  - Παρενόχληση (bullying)
  - Εξαπάτηση για δωρεάν αγαθά και υπηρεσίες
  - Παράνομο 'κατέβασμα' αρχείων
- Τι κάνουν τα παιδιά για να αντιμετωπίσουν αυτά τα προβλήματα?

Co-funded by the European Union

EU Kids Online

Και άλλοι online κίνδυνοι..

Βρετανία, Παρενόχληση στο διαδίκτυο (MSN Cyberbullying Report 2006, N=516) ⁽¹⁾

- 11% των 12-15 ετών έχουν παρενοχληθεί στο διαδίκτυο (18% κορίτσια, 7% αγόρια), 74% δεν το είπαν πουθενά; 62% γνωρίζουν κάποιον που παρενοχλήθηκε online; 1 στους 20 παραδέχονται ότι το έχουν κάνει οι ίδιοι

Παρενόχληση μέσω κινητών (NCH Mobile Bullying Survey 2005, N=770 11-19 ετών) ⁽²⁾

- 20% θύματα παρενόχλησης από μήνυμα/διαδίκτυο/email, 73% γνώριζαν τον θύτη- για 26%, ο θύτης ήταν άγνωστος
- 10% τους είχαν βγάλει φωτογραφία που τους έκανε να νιώσουν άβολα/ότι απειλούνται- 17% αυτών είπαν ότι η φωτογραφία εστάλη σε άλλους
- 11% είπαν ότι είχαν στείλει ένα απειλητικό ή παρενοχλητικό μήνυμα σε κάποιον

(1) MSN (2006) *MSN Cyberbullying report*: MSN. See www.msn.co.uk/cyberbullying

(2) NCH (2005) *Putting U in the picture - Mobile bullying survey 2005*. See http://www.nch.org.uk/uploads/documents/Mobile_bullying_%20report.pdf

Co-funded by the European Union

EU Kids Online

Θετικά βήματα

- **Νομοθεσία**
  - *Αμφισβητείται, δύσκολο να περάσει, αλλά μετά αποδεκτή ως κανονιστική- δεν εφαρμόζεται πάντα*
  - *Π.χ. Grooming, πορνογραφικό περιεχόμενο, φυλετικό μίσος*
- **Ασφάλεια μέσα από σχεδιασμό**
  - *Αναλογία με την ασφάλεια στον δρόμο*
  - *Π.χ. Πλήκτρο αναφοράς κακοποίησης, προ-εγκαταστημένα φίλτρα, προειδοποιήσεις, επαλήθευση ορίου ηλικίας*
- **Αφύπνιση**
  - *Στους δασκάλους, επαγγελματίες ΝΤ, ειδικούς για παιδική πρόνοια, ενήλικες, παιδιά*
  - *Π.χ. Ημέρα Ασφαλούς Διαδικτύου, εξειδικευμένες εκστρατείες, κάλυψη από τα μίντια*
- **Γονεακή ρύθμιση**
  - *(προστασία των παιδιών) θεωρείται γονεακή ευθύνη, αν και δεν εφαρμόζεται παντού αυτό*
  - *δεν είναι ξεκάθαρο αν οι περιορισμοί, συζητήσεις και άλλου είδους καθοδήγηση λειτουργεί στ' αλήθεια*
- **Αλφαριθμητισμός των μέσων (media literacy)**
  - *Αυξανόμενο ενδιαφέρον- αντιμετωπίζει το παιδί ως ενεργό χρήστη και προσπαθεί να ενδυναμώσει τις αποφάσεις τους*
  - *Σημαντική η ανάπτυξη κριτικών και δημιουργικών δεξιοτήτων, όπως και αυτοπροστασίας*
  - *Κοστίζει, δεν εφαρμόζεται παντού το ίδιο, καλύτερα όταν ενσωματώνεται στην εκπαίδευση*

Co-funded by the European Union

EU Kids Online

Ποιοι είναι πιο ευάλωτοι?

- *Ποιοι βρίσκονται πιο συχνά online?* οι μεγαλύτεροι σε ηλικία, τα κορίτσια, οι συχνοί χρήστες, οι επιδέξιοι χρήστες, όσοι ψάχνουν να εντυπωσιαστούν, όσοι ψάχνουν την ανώνυμη online επικοινωνία
- *Ποιοι είναι πιο πιθανό να κάνουν φίλίες online?* οι συχνοί/επιδέξιοι χρήστες, οι δυσαρεστημένοι με τη ζωή τους, όσοι έχουν μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση online παρά offline, όσοι εκτιμούν την ανωνυμία online, όσοι έχουν πιο αυταρχικούς γονείς
- *Ποιοι είναι πιο πιθανό να συναντηθούν μ' έναν online φίλο offline?* Παιδιά μεγαλύτερα σε ηλικία, καινούριοι στο ίντερνετ, οι επιδέξιοι χρήστες, όσοι δεν ντρέπονται, όσοι ψάχνουν να εντυπωσιαστούν, οι δυσαρεστημένοι, όσοι έχουν μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση online παρά offline, όσοι εκτιμούν την ανωνυμία online, όσοι έχουν πιο αυταρχικούς γονείς
- *Ποιοι είναι πιο πιθανό να αναζητήσουν συμβουλές για προσωπικά online?* Παιδιά μεγαλύτερα σε ηλικία, μη συχνοί χρήστες, επιδέξιοι χρήστες, δυσαρεστημένοι, όσοι εκτιμούν την ανωνυμία online
- *Ποιοι είναι πιο πιθανό να έχουν δώσει προσωπικές πληροφορίες online?* Παιδιά μεγαλύτερα σε ηλικία, συχνοί/επιδέξιοι χρήστες, όσοι ψάχνουν να εντυπωσιαστούν, δυσαρεστημένοι, όσοι εκτιμούν την ανωνυμία online, όσοι έχουν πιο αυταρχικούς γονείς

Co-funded by the European Union

EU Kids Online

Μελλοντικές προκλήσεις

- Δεν χρειάζεται πανικός στο πως καλύπτονται τα διάφορα θέματα- το ποτήρι μισογεμάτο ή μισοάδειο?
- Σημαντικό να αναγνωρίσουμε τις διάφορες υπο-ομάδες – τους ευάλωτους, αυτούς που μειονεκτούν, κλπ
- Την ανάγκη των εφήβων να θέλουν να ξεπεράσουν τα όρια (επανάσταση)
- Δεν πρέπει να εξισώνουμε την γνώση των κινδύνων με αξιόπιστη συμπεριφορά (οι έφηβοι είναι πάντα έφηβοι)
- Δεν πρέπει να υποβαθμίζουμε την αναγκαιότητα του αλφαριθμητισμού των μίντια
- Ούτε το αναπόφευκτο του κινδύνου σε μια ‘κοινωνία του ρίσκου’

Co-funded by the European Union

EU Kids Online

Ένας καταστατικός χάρτης του διαδικτύου για παιδιά?

- Τα παιδιά πρέπει να έχουν υψηλών προδιαγραφών περιεχόμενο φτιαγμένο ειδικά για αυτά. Εκτός από το να τα ψυχαγωγεί, το περιεχόμενο αυτό πρέπει να τους επιτρέπει να αναπτυχθούν φυσικά, πνευματικά και κοινωνικά
- Τα παιδιά θα πρέπει να μπορούν να εκφραστούν για τον εαυτό τους, την κουλτούρα τους, τις εμπειρίες τους μέσα από το online περιεχόμενο
- Το περιεχόμενο θα πρέπει να ενθαρρύνει τους νεαρούς χρήστες να εκτιμούν διαφορετικές κουλτούρες παράλληλα με τη δική τους
- Το περιεχόμενο θα πρέπει να είναι άμεσα προσβάσιμο στα παιδιά και να διανέμεται μέσα από τεχνολογίες προσβάσιμες σε όλους
- Χρειάζεται επαρκής χρηματοδότηση προκειμένου το διαθέσιμο περιεχόμενο και υπηρεσίες να είναι υψηλών προδιαγραφών
- Η κυβέρνηση, όπως και οι εταιρείες παραγωγής και διανομής περιεχομένου πρέπει να αναγνωρίσουν την ανάγκη δημιουργίας και προστασίας *εξειδικευμένου* παιδικού περιεχομένου

Co-funded by the European Union

EU Kids Online

